

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-428-3-40>

**DISCIPLINARY RESPONSIBILITY IN LEGAL PROFESSIONS:
CHALLENGES AND PERSPECTIVES FOR THE DEVELOPMENT
OF WOMEN IN THE JUDICIAL SYSTEM**

**RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ ÎN PROFESIILE JURIDICE:
PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE PENTRU DEZVOLTAREA
FEMEILOR ÎN SISTEMUL JUDICIAR**

Gavrilenco Natalia

*PhD candidate,
Assistant Professor at the Department
of Procedural Law
State University of Moldova
Chisinau, Moldova*

Gavrilenco Natalia

*doctorandă,
asistent universitar la Departamentul
Drept Procedural
Universitatea de Stat din Moldova
Chișinău, Moldova*

Profesiile juridice au fost, de-a lungul istoriei, domenii considerate bastioane ale echității și justiției. Într-o societate în care diversitatea și incluziunea sunt din ce în ce mai apreciate, este esențial să ne concentrăm asupra aspectului răspunderii disciplinare- provocare în calea dezvoltării profesionale a femeilor din profesiile juridice pentru a asigura că femeile din profesii juridice nu doar supraviețuiesc, ci prosperă și contribuie în mod semnificativ la evoluția justiției și a sistemului legal.

Este momentul să aducem în prim plan și acest subiect și să explorăm modalități de a înlătura barierele care împiedică femeile să-și atingă adevăratul potențial în aceste domenii cruciale pentru societatea noastră.

Sistemul judecătoresc actual reprezintă unul dintre importanțele domenii, în care statul are posibilitate de a deveni angajator în societate, astfel își permite să dezvolte adevărate modele de bună practică în modul de gestionare a resurselor umane – de la accesare și promovare, răspundere disciplinară în profesie, până la condițiile de lucru, programul și siguranța angajaților.

Bărbații continuă să domine sfera justiției, asta deși în ultimii ani se vede o creștere a ponderii femeilor în mai multe domenii. Astfel, în ceea ce privește magistrații, raportul bărbați-femei este în creștere de la 33,6% în 2008 la 47,4% în 2017. [1] Situația nu s-a schimbat radical, astfel în 2021 avem o prezentă de 48,0 % a femeilor în funcție de judecătore și 52,0 % a bărbaților judecători în sistem.

Aceste date statistice ne trezesc curiozitatea de a afla care sunt acele obstacole pe care le întâmpină o femeie în cariera sa de a deveni judecătoare în Republica Moldova. În acest context, evidențiem și posibilitatea analizei situației apărută în 2020, atunci când Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (CPEDA) a emis o decizie favorabilă, prin care s-a constatat discriminarea unei judecătoare pe criteriu de gen și maternitate în realizarea dreptului la muncă.

În același timp, sistemul de justiție confirmă că profesia de judecător/judecătoare rămâne puternic masculinizată, deoarece femeile nu sunt reprezentate în mod proporțional în pozițiile de conducere (la instanțele superioare sau în funcții de conducere ale instanțelor). Încă persistă prejudecăți și stereotipuri referitoare la rolul femeii în familie și în societate, judecătoarele fiind puse în fața unei misiuni imposibile de a echilibra cerințe profesionale și de familie extrem de solicitante.

Răspunderea disciplinară în profesiile juridice reprezintă un cadru legal și etic care reglementează comportamentul și acțiunile practicienilor dreptului. Este un mecanism prin care membrii unei profesii, în special cei din domeniul juridic, sunt supuși unor standarde și reguli stricte, iar încălcările acestora pot conduce la sancțiuni disciplinare. Acest proces are ca scop asigurarea integrității, eticii și calității serviciilor în cadrul sistemului judiciar.

Femeile din sistemul judiciar, la fel ca și colegii lor bărbați, sunt supuse unor norme etice stricte. Similar cu experiența procurorilor și avocaților, femeile judecători și cele din alte profesii juridice trebuie să răspundă în fața comisiilor de etică și a altor instituții specializate care asigură respectarea standardelor profesionale. Fiecare țară are propriul său cod de etică judiciară, care le este aplicabil și femeilor din domeniul justiției, furnizând cadrul pentru răspunderea disciplinară în cazul încălcărilor.

De asemenea, există coduri internaționale de etică pentru judecătoare și alte profesioniste din domeniul juridic. Un exemplu notabil îl reprezintă Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară [2], un cadru internațional care îndrumă femeile judecători și oferă reguli clare pentru menținerea unui comportament judiciar adecvat. Aceste principii subliniază responsabilitatea femeilor din justiție față de instituțiile specializate care asigură respectarea standardelor judiciare, promovând independența și imparțialitatea acestora. Principiile de la Bangalore completează reglementările legale și deontologice existente, oferind un set de orientări menit să consolideze integritatea și profesionalismul în rândul femeilor care activează în domeniul juridic.

Sancțiunile disciplinare, aplicate cu fermitate și echitate, devin un mecanism eficient pentru îmbunătățirea calității serviciilor juridice. Prin identificarea și remedierea deficiențelor, practicienii evoluează continuu, furnizând astfel servicii de o calitate superioară. Egalitatea de șanse în dezvoltarea profesională reprezintă o componentă esențială a unui sistem disciplinar echitabil [3]. Indiferent de gen sau alte caracteristici, atât femeile cât și bărbații, sunt tratați în mod just și egal, eliminând orice influență a discriminării în procesul de răspundere disciplinară.

Analiza rapoartelor Colegiului Disciplinar al Consiliului Superior al Magistraturii [4] în perioada 2020–2023 relevă unele tendințe și variații în privința sesizărilor și sancțiunilor acordate judecătorilor.

În anul 2023, au fost examinate 25 de sesizări privind judecătoria, iar rezultatele indică sancționarea a 2 femei și un judecător. Acest număr redus de sesizări comparativ cu anii precedenți poate sugera o schimbare în comportamentul sau activitatea judecătorilor, sau poate reflecta o mai mare atenție acordată prevenirii încălcărilor disciplinare.

Comparând cu anul 2022, unde au fost examinate 20 de sesizări, iar 2 femei și 7 judecători au fost sancționați, se observă o scădere a numărului total de sesizări, dar o creștere a numărului de judecători sancționați. Acest lucru poate indica o mai mare severitate sau vigilență în aplicarea sancțiunilor disciplinare.

În 2021, cu 36 de sesizări examinate, 2 femei și 4 judecători au fost sancționați. Creșterea ușoară a numărului total de sesizări poate sugera o atenție sporită acordată aspectelor disciplinare în această perioadă.

Anul 2020 înregistrează cel mai mare număr de sesizări examinate – 66, iar 3 femei și 9 judecători au fost sancționați. Această cifră semnificativă poate indica o perioadă în care au fost depuse mai multe sesizări sau o intensificare a controalelor disciplinare.

În concluzie, analiza asupra răspunderii disciplinare în contextul profesiilor juridice, cu accent pe provocările întâmpinate de femei în aceste domenii, relevă o serie de aspecte complexe și diverse. Profesiile juridice, considerate tradițional bastioane ale echității și justiției, se confruntă cu provocări semnificative în calea dezvoltării profesionale a femeilor.

Deși există progrese evidente în privința creșterii reprezentării femeilor în sistemul judiciar, bărbații continuă să domine această sferă. Raportul bărbați-femei în funcții de judecători sugerează o creștere treptată, dar persistă o sub-reprezentare a femeilor în poziții de conducere. Stereotipurile și prejudecățile asociate cu rolul femeii în societate și în familie au impact asupra carierelor profesionale ale judecătorelor, confruntate cu provocarea echilibrării cerințelor profesionale și de familie.

Analiza rapoartelor Colegiului Disciplinar al Consiliului Superior al Magistraturii evidențiază variații în numărul de sesizări și sancțiuni acordate în perioada 2020–2023. Aceste fluctuații pot reflecta schimbări în comportamentul judecătorilor, precum și o mai mare atenție acordată prevenirii încălcărilor disciplinare.

Este esențial să se continue dezbaterile și cercetările pentru a identifica și aborda obstacolele care împiedică femeile să-și atingă adevăratul potențial în profesiiile juridice. Răspunderea disciplinară rămâne un instrument vital pentru asigurarea integrității și eticii în domeniul juridic, iar o abordare echitabilă și nediscriminatorie este esențială pentru construirea unei justiții echitabile și incluzive.

Bibliografie:

1. Grigorișă Ș. *Femeile în justiție*, Chișinău, 2028. Disponibil la: <https://www.moldova.org/infografic-femeile-justitie/> (accesat la 26.02.2024).
2. Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară – sursa: UNODC. URL: https://www.unodc.org/res/ji/import/international_standards/bangalore_principles/bangalore_principles_romanian.pdf (accesat la 27.02.2024).
3. Teleucă V., Vozian N. *Egalitatea de gen în Moldova – Ghid pe înțelesul tuturor*, Chișinău, 2019. URL: https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20Moldova/Attachments/Publications/2020/ABC%20on%20GE_Ghid%20final_compressed%20%281%29.pdf
4. Rapoarte semestriale și anuale ale Colegiului Disciplinar. URL: <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/colégiul-disciplinar/colégiul-disciplinar.html> (accesat la 27.02.2024).